

Tuoksumatara

Myaskmadra
Galium odoratum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Tuoksumatara on monivuotinen, runsaasti rönsyilevä ruoho. Pysty ja lähes haaraton varsi on 10–30 cm korkea. Nivelkohdista varsi on karvainen ja sen läpileikkaus on muodoltaan neliskulmainen. Kussakin kiehkurassa on tavallisesti kahdeksan kapeaa ja soikeaa lehteä. Latvassa sijaitsevat kukinnot ovat viuhkamaiset. Suppilomaisissa, puoli senttiä leveissä kukissa on neljä valkoista terälehteä. Etenkin kuivatuissa kasvinosissa on voimakas kumariinin tuoksu. Tuoksumatara muistuttaa samanlaisilla kasvupaikoilla viihtyvää ja myös kuivattuna kumariinilta tuoksuva lehtomataraa (*G. trifolium*). Lehtomataran kasvutapa on kuitenkin rento, ja lisäksi sen kukinnoissa on yleensä vähemmän kukkia kuin tuoksumataran. Tuoksumatara kukkii touko–kesäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Tuoksumatara kasvaa kuivissa ja tuoreissa lehdoissa ja lähdekorvissa. Se viihtyy parhaiten varjossa kalkkipitoisella maalla. Lehdoissa sen löytää useimmiten kivikosta tai kallion juurelta, ja sitä tavataan usein myös lähteikköjen tasaisessa pienilmastossa. Tuoksumatara esiintyy harvinaisena Etelä-Suomessa Ahvenanmaalta Hämeeseen ja Pohjois-Karjalaan.

Nykytila ja uhkatekijät

Tuoksumataraa uhkaavat metsänhoitotoimet, ojitus ja rakentaminen. Lehtojen kuusettuminen ja avohakkuita seuraava tiheä taimikkovaihe ja heinittyminen ovat luultavasti lajille haitaksi. Osa nykyään tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Tuoksumataran kasvupaikalla tulisi välttää avohakkuita. Jalot lehtipuut tulisi säilyttää ja niiden uudistumista edistää, mutta tiheän havupuuston varovainen harventaminen siten, ettei varjostusta ratkaisevasti muuteta, hyödyttää todennäköisesti tuoksumataraa. Lähdekorvissa ja lähteikköissä vesitalous ja varjostusolosuhteet tulisi säilyttää. Puutavaran varastointia kasvupaikalla tulisi välttää, eikä kasvupaikan päältä tai välittömästä läheisyydestä tulisi ajaa. Hakkuutähteet tulisi kuljettaa pois kasvupaikoilta, jotta ne eivät peittäisi kasvustoja. Lehtojen ja korpien vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Drakenberg, B. 1987. *Galium odoratum*. Teoksessa Ingelög, T., Thor, G. & Gustafsson, L. (toim.). *Floravård i skogsbruket – Artdel. 2:a upplagan*. Skogsstyrelsen, Jönköping. 458 s.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. *Retkeilykasvio*. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. *Suuri Pohjolan kasvio*. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.

Kuva: Terhi Rytteri